

22, במרץ, 2020

שלום רב,

לאור התפרצות COVID-19 וירוס הקורונה החדש והמצב שאין רישום של חומרי חיטוי לשימוש במקומות בהם שהו חולים, החלטנו בארגון המדבירים לנסות לענות על חלק מהשאלות בהן אנו נתקלים לאחרונה, לאור הדרישה ההולכת וגוברת לצורך בחיטויים.

אופן ההדבקה בנגיף הקורונה:

עיקר ההדבקה מנגיף הקורונה הוא ממגע ישיר (קרבה בין אנשים), והדבקה מרסס נשימתי. באופן כללי, רוב ההדבקות מתרחשות **בעיקר ישירות מאדם לאדם** ולא דרך מגע עם משטחים נגועים, כך שכל מאמצי החיטוי מוגבלים מבחינת התועלת שהם עשויים להביא. הקפדה על ניקוי יסודי של הידיים לפני ואחרי כל מגע עם הפה אף או העיניים יעזור במניעת הדבקה.

קיים **פוטנציאל** למקרי הדבקות ממגע עם משטחים מזהמים בוירוס. ידוע שהוורוס עלול לשרוד על משטחים שונים (בין מספר שעות עד מספר ימים).

על פי ממצאים ראשוניים, מסתמן כי הוורוס שורד יותר על פלסטיק ופלדה לעומת קרטון. נגיף יש מעטפת חלבונית כך שהנגיף רגיש לחומרי החיטוי.

ראוי להדגיש ולציין כי **חיטוי אפקטיבי יותר על משטחים נקיים**. משמעות הדבר היא כי יש לנקות תחילה את המשטח המיועד לחיטוי ורק לאחר מכן לחטא.

חומרי החיטוי אינם משמשים את המדבירים כתכשיר הדברה ואינם תחת הקטגוריה של הדברה.

לשם כך מספר הבהרות בנדון:

1. **חומר חיטוי:** חומר בעל כושר קטילה של מיקרואורגניזמים ונבדק במעבדה לעמידה בדרישות תקן כושר חיטוי.
2. **מוצר חיטוי:** מוצר המכיל חומר חיטוי ותוספות בעל מפרט כימי מוגדר
3. **מוצר ניקוי וחיטוי:** מוצר המכיל חומר חיטוי ותוספות בעלות כושר ניקוי
4. **זמן מגע:** זמן של מגע של חומר במיקרואורגניזם כדי לקבל השמדה.

• **על מנת שחומר חיטוי יהיה אפקטיבי כנגד וירוס / חיידק יש לספק זמן מגע נדרש לפי הוראות השימוש של המוצר.**

• **החיטוי אינו אפקטיבי על משטחים לא נקיים!**

שיטות יישום:

1. **ריסוס** - דורש הרטבה מלאה של המשטח. נדרש זמן המתנה לכניסה לאזור בהתאם למוצר שבשימוש. אין לרסס על מוצרי מזון גלויים. אין לרסס על משטחים שיכולים להיפגע.
2. **שטיפה** – לוודא הרטבה מלאה של משטח וזמן מגע נדרש.
3. **ניגוב** - לוודא הרטבה מלאה של משטח וזמן מגע נדרש.

המלצות לשימוש חומרי החיטוי:

חומר החיטוי	ריכוז/חומר פעיל בתמיסה	שיטת יישום	יתרונות	חסרונות
אלכוהול אתנול, איזופרופנול	70% (לא מדולל)	ריסוס/ ניגוב	מתייבש - אינו דורש שטיפה	יקר. דליק מאוד. אינו ניתן ליישום במקומות עם חשמל, רק במקומות מאווררים.
סודיום היפוכלורייט (נתרן תת-כלורין/ אקונומיקה)	0.1-0.5%	ריסוס עדין של משטחים גדולים כגון רצפות או בניגוב באמצעות מטליות ספוגות באקונומיקה מהולה על משטחים קטנים – דלפקים, מעקות, חדרי המתנה, שירותים וכיו"ב	זול	משאיר כתמים. ריח. מחייב אוורור. קורוזיבי. עלול לגרום נזק למשטחים ובדים.
מימן פראוקסיד (מי חמצן) AHP	לפי הוראות שימוש ובדיקת כושר חיטוי	ריסוס משטחים	אינו פוגע במשטחים	לרוב יש צורך בציוד ייעודי למוצר ספציפי
מולקולות מבוססות אמוניום רבעוני (כגון: אלקיל דימתיל בנוזל אמוניום כלוריד)	0.1%	ריסוס משטחים	מתאים לריסוס, וניגוב	מאושר על ידי EPA אך לא מומלץ על ידי משרד הבריאות לחיטוי במבנים וחללים במגזר הפרטי/ציבורי. מאושר לשימוש על ידי משרד הבריאות לשימוש רפואי ווטרינרי.

על פי המלצות משרד הבריאות:

- החיטוי יתבצע **לאחר ניקיון יסודי** עם חומר חיטוי על בסיס אלכוהול בריכוז של לפחות 70 אחוז, או באמצעות תמיסת כלור (למשל 0.1% sodium hypochlorite) עד לייבוש המשטחים.
- החיטוי יתבצע על משטחים ולא בחלל / באמצעות "פוגר". במבנים סגורים: מומלץ לבצע חיטוי באמצעות הרטבה (מרסס רגיל) או ניגוב משטחים בהם יש מגע בתדירות גבוהה (ברזים, ידיות, מקלדות מחשבים).

בחנויות כגון מרכולים וסופרים: לא לבצע ערפול. **לאחר ניקיון יסודי** לבצע חיטוי מספר פעמים ביום בניגוב בידיות של עגלות סופר, קופות ומשטחים אחרים בהם יש מגע של אנשים רבים. לא לבצע חיטוי ישיר על מזון חשוף כולל פירות וירקות, לחמים וקטניות.

הערות:

1. תהליך החיטוי אינו תהליך שאריתי לכן יש לחזור על התהליך ברגע שקיימת אפשרות שהמשטח זוהם שוב.
2. תהליך חיטוי אפקטיבי יותר על משטח נקי קשה לא סופג, עמיד למים שאינו מחוספס.
3. תהליך החיטוי דורש זמן מגע מספיק של המוצר עם הווירוס.
4. יש מוצרים שעליהם חל חוק חומרים מסוכנים ונדרש רישום בהיתר רעלים של החברה
5. תמיד לבקש גיליון בטיחות ותווית ולהדריך את העובדים - בטיחות ובריאות העובדים חשובים.

מיגון צוות החיטוי

הצוות המבצע את תהליכי החיטוי נדרש להשתמש **בציוד מיגון אישי** מתאים בהתאם לתווית המוצר והמלצות החברה, מומלץ סרב, כפפות, מסכת חצי פנים עם משקפי מגן או מסכת פנים מלאה, **המיגון הוא הן מהמוצר שבשימוש והן מחשש הדבקה מהוירוס.**

בסיום פעולת החיטוי יש להתייחס לבגדי המיגון כנגועים בנגיף ולחטא אותם.

ארגון המדבירים: המדבירים נמצאים בחזית המאבק עם הקורונה, אמצעי הריסוס והידע שיש למדביר מתחום ההדברה בהחלט יכול לעזור לו לבצע פעולת חיטוי טוב יותר או כמו אנשים אחרים מתחום הניקיון ואחרים המתיימרים לבצע חיטויים.

בהמשך לפרסומי המשרד להגנת הסביבה, יש להדגיש כי פעולות ניקוי וחיטוי כנגד וירוס הקורונה החדש אינן פעולות הדברה **ואינן** נכללות במסגרת רישיון המדביר. כמו כן **אסור** להשתמש בציוד הדברה משומש לטובת פעולות ניקוי וחיטוי וירוס הקורונה החדש, מחשש לשאריות חומרי הדברה בציוד.

לאור ההמלצות אני מבקש להתנהג באחריות ולא לספק לציבור אשליות שהחיטוי מונע קורונה. כמו כן על המחטא, במידה והחליט לחטא בתכשיר כלשהוא להתנהג במשנה זהירות במקומות רגישים ולשקול את שיטת היישום המיטבית והבטוחה.

בשלב זה אין עדיין כנראה כיסוי ביטוחי למחטאים, יש לקחת זאת בחשבון.

בברכה,

רפי חפץ - חבר וועד ויו"ר ועדת הכשרות
חגית נברו - ועדת הכשרות
ברק אריאלי - יו"ר ארגון מדבירי מזיקים בישראל
שותפים בהכנת המסמך:
ד"ר תמר ברמן - משרד הבריאות
ד"ר גל זגרון - משרד להגנת הסביבה
עופר שוהם - חברת דיברסי ישראל
אריה לוין - חברת דיברסי ישראל
ט.ל.ח.